
HET R.K. WEESHUIS TE KAMPEN.

Het was voor de Katholieken van Kampen op 6 December 1803 wel een heel bijzondere dag. Het met veel moeite en zorg gestichte Weeshuis zou op dien dag plechtig in gebruik worden genomen. Reeds vroeg in den morgen was de Commissie voor de verzorging der R.-K. Weezen in het nieuwe huis aanwezig, om de 17 weeskinderen, waarmede het sinds den vorigen dag bevolkt was, onder geleide van de pasgekozen binnen-vader en moeder, de echtelieden H. Abrams en Johanna Bovenmars naar de schuilkerk in de Voorstraat te brengen. Daar toch zou om 9 uur door de geestelijkheid van Kampen een plechtige H. Mis worden opgedragen, om Gods zegen over het weeshuis af te smeeken. Verrassend was de belangstelling van heel de stadsbevolking voor deze gebeurtenis. De Oudestraat en Voorstraat waren vol belangstellenden, zoodat de kinderen hier en daar nauwelijks konden passeeren. Bij de kerk (Voorstraat hoek Blauwhandsteeg) was het gedrang zoo groot, dat de ordebewaarders hun handen meer dan vol hadden. Het betrekkelijk kleine kerkgebouw der paters Franciscanen kon de menigte belangstellenden niet bevatten, zoodat ettelijken honderden de toegang moest worden geweigerd, terwijl er reeds ongeveer tweeduizend opgehoopt stonden in de banken en gangen der kerk. De pastoor der schuilkerk in de Rijnvisgang, M. de Wit, droeg geassisteerd door twee geestelijken de plechtige H. Mis op, terwijl pater Adams, de pastoor der kerk in de Voorstraat, een schoone predikatie hield, waarna de plech-

tigheid een waardig slot vond met den lofzang „te Deum laudamus”. Het spreekt vanzelf, dat deze dag verder voor de weeskinderen een feestelijk verloop had. En geen wonder! Commissie en kinderen hadden beiden meer dan billijke reden om feest te vieren. De verzorging, verpleging en opvoeding der weezen was immers nu in goede banen geleid.

Hoe was deze verzorging dan tot heden geweest? Zeer gebrekkig en onvoldoende. De kinderen werden meestal bij den minst eischende uitbesteed. Het gebrek aan financieele fondsen dwong daartoe, maar het gevolg was, dat exploitatie van die kinderen niet uitbleef en hun opvoeding en verzorging zoowel geestelijk als lichamelijk schromelijk te kort schoot.

Reeds lang hadden de voornaamste Katholieken van Kampen daarover zorg gehad. Reeds pastoor van Berkel, die in 1759 hier pastoor was geworden in de Rijnvisgang, was begonnen met vorming van een fonds tot oprichting van een eigen weeshuis. Toen hij in 1779 tengevolge van de heerschende pestziekte in de uitoefening van zijn ambt door deze ziekte was aangetast en stierf, bleek, dat hij eenige huisjes voor dit doel had aangekocht uit eigen middelen.

Juist tengevolge van de opvolgende epidemiën groeide helaas het getal der weezen zoo sterk, dat men onmogelijk deze kinderen kon blijven uitbesteden. De kerkmeesters van de kerk in de Rijnvisgang, de heeren D. v. Hulzen, H. Brandhof, A. Machorius en H. J. v. Kempen overlegden daarom in 1803 met pastoor M. de Wit over de mogelijkheid van oprichting van een eigen weeshuis. Men begreep echter terstond, dat hier met vereende krachten moest worden gewerkt en daarom stelde men zich allereerst in verbinding met de gemeente der paters Franciscanen in de Voorstraat. Na eenige aarzeling kwam deze samenwerking tot stand en werden ook uit deze gemeente vier mannen aangewezen, om

tot het beoogde resultaat mee te werken. Het waren de heeren A. Wonings, H. Wenning, W. Roskam en L. Overmars. Nu toog men met spoed aan het werk en zoo ging er al spoedig een brief naar de Magistraat van Kampen, om vergunning en medewerking tot stichting van een eigen weeshuis. Zoodra de goedkeuring hierop van deze zijde was verkregen, werd op Zondag 5 Juni 1803 in de beide schuilkerken een beroep gedaan op de milddadigheid der Katholieken. En niet te vergeefs!

Op 7 en 8 Juni trok de commissie op bedeltocht bij de geloofsgenooten en ontving voor de stichting van het nieuwe huis de aanzienlijke som van 716 guldens 2 stuivers. Ook in het Schoutambt IJsselmuiden werd door twee daartoe aangezochte personen, nl. G. Struyk en H. Kalter 92 guldens en 8 stuivers opgehaald. De commissie was natuurlijk uiterst dankbaar, maar toch niet voldaan. De stichting van het weeshuis was immers nog niet te verwezenlijken. De heeren wendden zich daarom thans tot de Magistraat om een som gelds of liever nog de toewijzing van een gebouw, hetwelk voor weeshuis kon worden ingericht. Terwijl deze aanvraag in zee was, kwam er een pand in veiling, gelegen aan de Oudestraat, hoek Botervatsteeg, tegenover de Kazerne. Direct was de commissie er op uit hier haar slag te slaan, en hopende op een goede medewerking van den Magistraat van Kampen, werd dit huis op 27 Juli 1803 voor den prijs van f 2000.— aangekocht. Gelukkig kwam de Magistraat de heeren te hulp met een som van f 1000.—.

Thans echter kwam nog de inrichting van dit huis voor zijn nieuwe bestemming. Ook dat zou veel geld kosten en daarom werd voor de tweede maal door de Katholieke gemeenten een collecte gehouden, die nu een opbrengst gaf van f 607.—.

Hoe mooi deze uitslag ook was, voldoende was ze niet

en de ijverige commissie zocht daarom nog andere bronnen aan te boren.

De heeren van Hulzen en Brandhof namen op zich bij de Katholieken van Zwolle te gaan collecteeren, terwijl van Kempen en Weuning met hetzelfde doel zich begaven naar Amsterdam. Helaas, het werd een groote mislukking! Na aftrek der onkosten bracht men van deze moeitevolle tochten slechts een som van f 72.— thuis.

De eenigste hoop bleef nu de Magistraat van Kampen. Een aanvraag om een collecte door geheel de stad te mogen houden, werd ingezonden en buitengewoon gunstig ontvangen.

Aan alle leeraars van alle gezindten verzocht de Magistraat deze algemeene collecte bij hun geloofsgenooten aan te bevelen en deze gaven zonder uitzondering niet alleen daaraan gehoor, maar gingen hun gemeenteleden zelfs voor met aanzienlijke giften. Zoo werd door samenwerking van geheel Kampen voor het toekomstig R.-K. Weeshuis f 301.— bijelkaar gebracht.

Met onverminderde spoed ging nu de commissie voort met de inrichting van het huis, totdat eindelijk de binnen-vader en moeder konden worden benoemd op een tractement van f 40.— 's jaars en vrije kost en inwoning.

Zoo was dus in een half jaar tijds een werkelijk schoon werk tot stand gebracht en was het redelijk dat bij de opening, zooals wij zagen, feest werd gevierd en vooral God werd gedankt voor Zijn zegen. Aan de Magistraat van Kampen, die zoo buitengewoon had medegewerkt, werd natuurlijk een roerende dankbrief in den opgeschroefden stijl van dien tijd gezonden.

Thans restte nog een vast regentschap over het nieuwe weeshuis te benoemen. Wie zou dit doen? De geestelijke overheid, de Katholieke gemeenten of de Magistraat? Waarschijnlijk in de hoop op voortdurende financieele belangstel-

ling wendde de commissie zich tot den laatste. Deze was er echter niet voor te vinden. Allereerst om de mogelijke financiële gevolgen, maar ook omdat er weezen uit IJsselmuiden zouden worden opgenomen. Hier was de Magistraat mordicus tegen. Er diende dus allereerst een modus vivendi gevonden te worden met de Katholieken van IJsselmuiden en deze kwam dan ook na veel geharrewar tot stand door de bepaling, dat deze weezen door de Katholieken van Kampen en IJsselmuiden gezamenlijk zouden worden onderhouden. Toch bleef de Magistraat onwillig tot een regentenbenoeming over te gaan, omdat dit naar hun meening een huishoudelijke zaak was, de Katholieke gemeenten aangaande. De commissie bleef echter zeuren bij de regeering van Kampen en vroeg ten slotte of de Magistraat dan misschien voor ééne keer de reglementen wilde goedkeuren en regenten wilde benoemen. Dit verzoek werd eindelijk op 20 December 1804 toegestaan en benoemde de Magistraat tot regenten A. Wonings, W. Roskam, D. van Hulzen en H. J. van Kempen.

Het einde dezer geschiedenis was, dat het R.-K. Weeshuis voor het vervolg bleef onder het toezicht der gemeente Kampen tot 1912, toen de toenmalige stadsregeering zich onttrok aan deze zaak.

De regenten Dr Veldhuis, de Lavalije en Laarman ontwierpen toen een nieuw reglement, waarin het R.-K. Weeshuis werd gesteld onder toezicht der Kerkelijke Overheid, den Aartsbisschop van Utrecht. Aan dezen werd toen ook het benoemingsrecht der regenten toegewezen.

Het R.-K. Weeshuis bleef tot 1851 gevestigd in de Oudestraat. In dat jaar zocht de gemeente ten behoeve van het Instructie-Bataljon een schermzaal en bergplaats en vond geen beter gelegen object dan het vlak tegenover de Kazerne liggende Weeshuis. Aan de regenten werd een verzoek ge-

richt hun huis daarvoor beschikbaar te stellen, onder voorwaarde, dat zij een ander huis, gelegen in de Boven-Nieuwstraat in ruil zouden krijgen, hetwelk door de stadsregeering zou worden ingericht. De heeren konden moeilijk weigeren en zoo trok heel het inwonerental van het weeshuis op 15 Augustus 1852 het nieuwe gebouw binnen. Hier bleef het R.-K. Weeshuis gevestigd tot in 1917. In den loop der tijden was het aantal weezen zoo teruggelopen, dat een eigen weeshuis nagenoeg overbodig was geworden. Men verkocht dus in 1917 dit huis aan het Groene Kruis, hetwelk er thans nog zetelt. In het vervolg werden de pupillen wederom geplaatst in andere weeshuizen of gestichten.

Aan de regenten van het Weeshuis werd voor behartiging hunner aangelegenheden een kamer ingeruimd in het parochiehuis „Concordia” op de Oudestraat.

M. J. GASMAN.